

POSTANOWIENIE

14 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 lutego 2025 r. w Warszawie
zażalenia M.W.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z 5 września 2024 r., V Ca 984/23 (V WSC 16/24),

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości P. spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w S.

przeciwko M.W.

o ustalenie,

1. oddala zażalenie;

**2. obciąża kosztami postępowania zażaleniowego pozwanego,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(K.G.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 września 2024 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie odrzucił skargę kasacyjną pozwanego M.W. od wyroku tego Sądu z dnia 9 kwietnia 2024 r. w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości P. Sp. z o.o. w S. o ustalenie.

Sąd Okręgowy przyjął, że skargę kasacyjną złożono w sprawie o prawa majątkowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekraczała 50 000 zł. W konsekwencji skarga podlegała odrzuceniu (art. 398² § 1 k.p.c.).

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł pozwany, zarzucając naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. Zdaniem pozwanego, mimo że w sprawie, w której złożono skargę kasacyjną, doszło do sprawdzenia wartości przedmiotu sporu i oznaczenia jej na kwotę 10 000 zł, czego konsekwencją była wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym, wartość ta nie determinuje dopuszczalności skargi. Sprawa, której podstawę stanowi art. 84 ust. 1 pr. upadł., ma bowiem charakter niemajątkowy, podobnie jak sprawy o ustalenie nieistnienia stosunków prawnych wynikających z umów kredytowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego dopuszczalność jest ograniczona ze względu na przedmiot sprawy (art. 398² § 2 k.p.c.) oraz - w sprawach o prawa majątkowe - ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.). W sprawach o prawa majątkowe skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50 000 zł.

Przedmiotem sprawy są prawa majątkowe, jeżeli zgłoszone żądanie zmierza do ochrony dobra o majątkowym charakterze, służąc realizacji interesów majątkowych. O kwalifikacji tej decyduje typowy interes, jaki realizuje sporne prawo. Za majątkowe uznaje się prawa rzeczowe, wierzytelności opiewające na świadczenia majątkowe, prawa majątkowe małżeńskie i prawa własności intelektualnej (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2005 r., III CZP 111/05, OSNC 2006, nr 11, poz. 183 i z dnia 16 października 2009 r., III CZP 54/09, OSNC 2010, nr 3, poz. 34, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 291/11, z dnia 16 października 2014 r., III CZ 42/14, z dnia 28 stycznia 2015 r., II CZ 87/14, i z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZ 53/16).

Zgodnie z art. 84 ust. 1 pr. upadł. bezskuteczność postanowień umowy, której stroną jest upadły, odnosi się do sytuacji, w której postanowienia te

uniemożliwiają lub utrudniają osiągnięcie celu postępowania upadłościowego. Cel postępowania upadłościowego wiąże się z osiągnięciem możliwie najwyższego stopnia zaspokojenia roszczeń wierzycieli (art. 2 ust. 1 pr. upadł.). Bezskuteczność postanowień umowy wobec masy upadłości jest w istocie bezskutecznością wobec wierzycieli upadłościowych, co pozwala syndykowi dążyć do zaspokojenia ich wierzytelności z pominięciem bezskutecznych postanowień umownych.

Idąc tym torem, Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że sprawa o ustalenie bezskuteczności postanowień umownych wobec masy upadłości na podstawie art. 84 pr. upadł. jest sprawą o prawa majątkowe (por. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2007 r., II CSK 430/07). Wytaczając powództwo syndyk zmierza bowiem do autorytatywnego stwierdzenia, że postanowienia umowy zawartej przez upadłego – *in casu* umowy dzierżawy nieruchomości – które uważa za uniemożliwiające lub utrudniające zaspokojenie wierzycieli upadłościowych, nie stanowią dla niego źródła obowiązków, które negatywnie rzutowałyby na masę upadłości, a w konsekwencji stopień zaspokojenia wierzycieli. Interes, który realizuje syndyk, ma zatem jednoznacznie majątkowy charakter, a wynik sporu modelowo oddziałuje na sytuację masy upadłości, która obejmuje ogół praw majątkowych upadłego (art. 63 pr. upadł.).

Nie ma przy tym znaczenia spostrzeżenie, że żądanie ustalenia prawa lub stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.) nie ulega przedawnieniu, ponieważ nie oznacza to, że spór inicjowany takim żądaniem nie może mieć charakteru sprawy o prawa majątkowe w rozumieniu art. 398² § 2 k.p.c. Sprawami należącymi do tej kategorii mogą być zarówno sprawy, w których przedmiotem procesu jest roszczenie w rozumieniu prawa materialnego, jak i te, w których powód domaga się ustalenia, względnie ukształtowania prawa lub stosunku prawnego.

Ubocznie tylko za chybiony należało uznać pogląd pozwanego, jakoby sprawami o prawa majątkowe nie były sprawy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, zważywszy na jednoznacznie majątkowy charakter świadczeń stron wynikających z takich umów.

Skoro więc przedmiotem sprawy, w której złożono skargę kasacyjną, były prawa majątkowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym

jest niższa od 50 000 zł, odrzucenie skargi kasacyjnej przez Sąd Okręgowy należało uznać za prawidłowe.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1-1¹ w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

(K.G.)

[a.ł.]